

Тогуз-Торо айыл аймагы

2012-ЖЫЛДЫН БЮДЖЕТИНИН БОЛЖОЛДУУ АТКАРЫЛЫШЫ БОЮНЧА МААЛЫМАТ

30 338 000СOM (ТРАНСФЕРТТЕРДИ КОШКОНДО)

Эмне үчүн айыл округунун ар бир тургуну бюджет жөнүндө билүүгө тийиш?

Бюджет бул жергиликтүү өз алдынча башкаруу органы тарабынан жүргүзүлгөн эң маанилүү документ болуп саналат. Бул Тогуз-Торо айыл округунун негизги ишинин финансылык планы. Ал абдан натыйжалуу болушу үчүн, жарандар жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын расмий адамдары бюджет кантип кабыл алынат жана аткарылаарын түшүнүүгө тийиш. Себеби, бюджетти түзүүдө дайыма ресурстардын чектелгендиги келип чыгат. Бул болсо каржылоонун артыкчылыктарын туура тандоо зарылдыгын билдирет. Ошондуктан бюджет жөн гана финансылык план эмес, бул чектелген каражаттардын негизинде маанилүү багыттарды аныктап, каржылоо жолдорун табуу. Эгер өзүңүздүн бюджетине жөнүндө баарын билсенер, акчаны кай жакка сарптоо жөнүндө чечимди кабыл алууга салым кошо аласынар. Андыктан бюджет – бул салык төлөөчүлөрдүн акчасы, башкача айтканда бардык жарандардын, ошондуктан ар бир адам тандоого катыша алышат. Өзүнөрдүн бюджетине жөнүндө билүү - өзүнөрдүн айыл округунун көйгөйлөрүн чечүүнүн биринчи кадамы дегендикти билдирет.

АЙЫЛ ОКРУГУ ЖӨНҮНДӨ ЖАЛПЫ МААЛЫМАТ

Айыл округунун калкы болжолдуу түрдө 3 593 адамды түзөт. Айыл округунун муниципалдык менчигине 12 кыймылсыз мүлк жана инфраструктура объектилери бар. Муниципалдык менчиктин курамына атуулдардын жашоосуна керектүү төмөнкүдөй объектилер кирет: мектептер, бала-бакча, административдик имараттар, жолдор, коммуникациялар жана башкалар.

2012-ЖЫЛДЫН КИРЕШЕ БӨЛҮГҮНҮН АТКАРЫЛЫШЫ

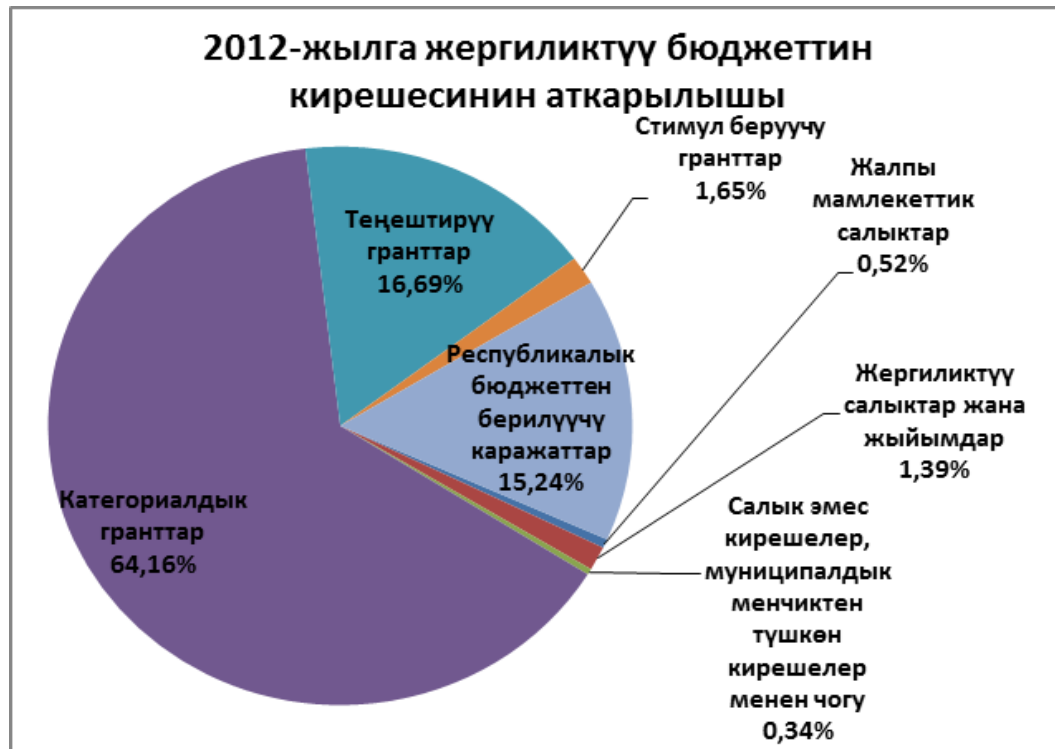
Мыйзамдарга ылайык жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын бюджеттеринин кирешелери төмөнкүлөрдөн турат:

- 2012-каржы жылына карата республикалык бюджет тууралуу мыйзамдын негизинде бекитилген өлчөмдөрдүн негизиндеги жалпы мамлекеттик салыктардын үлүшү;
- жергиликтүү салыктар жана жыйымдар;
- салык эмес төлөмдөр;
- категориалдык гранттар;
- тендештирүүчү гранттар;
- стимулдаштыруучу гранттар;
- республикалык бюджеттен берилген каражаттар.

Тогуз-Торо айыл округунун 2012-жылга карата бюджеттин аткаруусуна көңүл бурсак, 2012-жылы салыктык жана салыктык эмес кирешелердин жалпы өлчөмү айыл округу боюнча **653 000 сомду** түздү, анын ичинде жалпы жергиликтүү салыктар **423 500 сомду**, салыктык эмес

каражаттар **109 800 сомду** тузот. Ал эми жалпы трансферттердин колому **29 654 100 сомду** тузду, мунун ичинен категориалдык грант **19 466 000 сом**, тендештирүү грант **5 064 600 сом**, стимулдаштыруучу грант **500 000 сом** жана республикалык бюджеттен болгон башка трансферттер (мектептердин ремонту, мектептердеги 1-4-класстагы окуучулардын тамактануусу, электр энергия жана жылытууга берилген каражаттар жана административдик имарат сатып алууга) **4 623 500 сомду** түздү.

Өзүнүздөр байкагандай, айыл округунун бюджетинин негизин түзүүчү эн маанилүү салык түрлөрү болуп жер салыгы болуп саналат. Жер салыгынан түшкөн кирешелер **284 300 сомду** түздү, ал эми кыймылдуу мүлккө болгон салык – **137 800 сомду** түздү ошондой эле жеке

адамдардан алынуучу кирешелер – **105 800 сомду** түздү, жана жеке адамдардан патент турундо алынуучу киреше салыгы **51 800 сомду** тузду. Андан тышкары, биздин бюджет өзүн, өзү толук камсыздай албагандыктан республикалык бюджеттен трансферттерди алабыз.

Трансферттер максаттуу болгондуктан аларды максатталган чыгашалардан башка багыттарга жумшай албайбыз. Ошондо биздин жергиликтүү бюджеттин өзүнүн кирешеси **683 900 сомду** гана түзөт, ал эми республикалык бюджеттен түшкөн трансферттерди жана башка каражаттарды эске алганда **29 654 100 сомду** түздү. Ошондо жергиликтүү бюджеттин жалпы кирешеси **30 338 000 сомду** түзөт.

2012-ЖЫЛДЫН ЧЫГАША БӨЛҮГҮНҮН АТКАРЫЛЫШЫ – 30 198 000 СОМДУ ТҮЗДҮ

Чыгашалар негизинен төмөнкү тармактарга багытталган: билим берүү тармагы – **22 101 300 сом** (жалпы чыгашалардын 73,2 %), башкаруу тармагы – **6 456 700 сом** (жалпы чыгашалардын 21,4%), маданият тармагы – **1 190 900 сом**, (жалпы чыгашанын 3,9%) социалдык камсыздоо – **449 100 сом**, (жалпы чыгашанын 1,5%) тузот. Ал эми ушул сарпталган чыгымдарды жакындан карап королу

МАМЛЕКЕТТИК КЫЗМАТТАР ЖАНА ТУРАК ЖАЙ ЧАРБАСЫ - 6 456 700 СОМ

2012-жылдын бюджетинен башкаруу органдарын каржылоого **6 456 700 сом** сарпталды:

Эмгек акы фондусу **1 801 000 сом**, социалдык фондго чегерүүлөр **265 700 сом**, кызматтык женил автотранспортту колдонууга **120 000 мин сом**, кызмат сапарларга кеткен чыгымдар **70 000 сом**, эл. энергия үчүн акы төлөө **72 000 сом**, байланыш менен тейлөө кызматына **8 000 сом**, ар

кандай чыгымдарга **320 000 сом**, айыл округуна имарат сатып алууга **3 000 000 сом**, ал эми **500 000 сом** айыл округунун имаратынын крышасын жабууга жумшалды. **300 000 сом** айыл өкмөтүнүн ар кандай күнүмдүк чыгымдарына кеткен. Мисалы, канселярдык товарлар, компьютерлерди тейлөө, кагаз алуу, ар кандай формаларды чыгаруу, айылдык аймактын турмуш тиричилигине кеткен чыгымдар.

БИЛИМ БЕРҮҮ - 22 101 300 сом

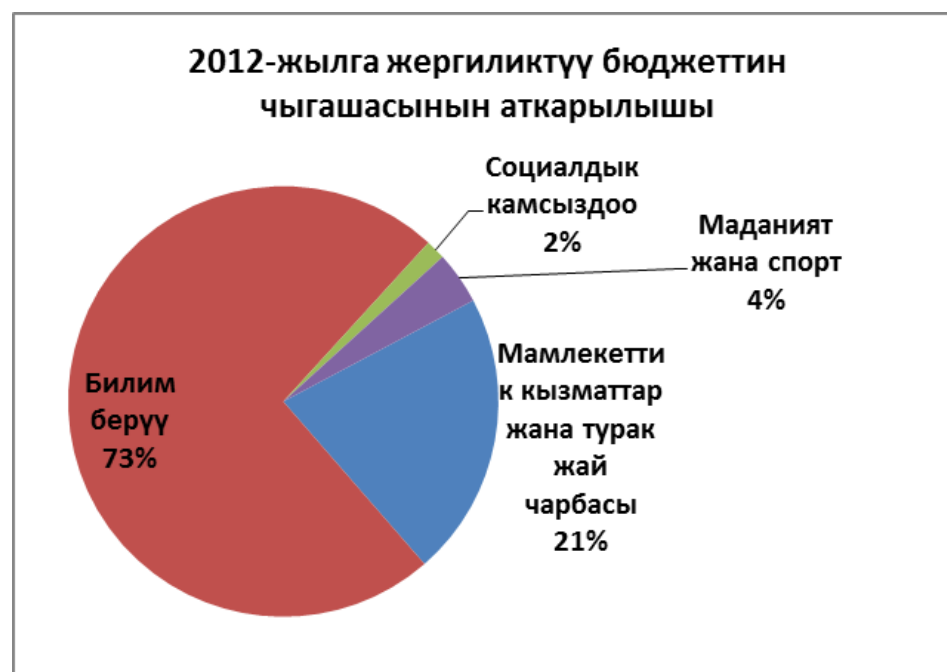
Тогуз-Торо айыл округунун билим берүү тармагында 3 орто мектеп, 1 башталгыч мектеби, 2 балдар бакчасы иштейт. Билим беруу тармагына 2012-жылда **22 101 300 мин** сом каражат сарпталды.

Эмгек акы фондусуна **16 660 520 мин** сом эсебинде каражат жумшалды, социалдык чегерүүлөр **2 805 480 сом**. Билим берүү тармагында 200 адам эмгектенет, орточо эмгек акысы **7 000** сомду түзөт.

Ар кандай кызматтык сапарларга чыгууга **57 200 сом** сарпталган, коммуналдык чарбалык чыгымдарга (электр энергиясы жана телефон байланышы учун) **279 700 сом**, мектептердин, бала бакчалардын ремонту учун **119 700 сом**, мектептердин кышкы жылытуусуна отун, комур, мазут алуу учун **958 723 сом**, ар кандай чыгымдары учун **70 077 сом**, 1-4-класстагы окуучулардын тамактануусу учун **322 000 сом**, бала бакчалардагы балдардын тамактануусу учун **250 000 сом**, Калдыбай орто мектебинин кухнясын салуу учун **500 000 сом** акча каражаты жумшалды.

Билим беруу тармагындагы атайын каражаттын эсебинен **2 000 сом** ар кандай чыгымдары учун, **75 900 сом** тамак аш чыгымы учун каржыланып сарпталды.

СОЦИАЛДЫК КАМСЫЗДОО – 449 100 СОМ

«Калкка берилүүчү жеилдиктер» беренесинин чыгымдары үчүн **449 100 сом** сарпталды. Бул каражат биздин айыл аймагындагы майыптарга, каржатка муктаж адамдарга, оорулуу адамдарга берилүүчү каражат болуп саналат.

МАДАНИЯТ ТАРМАГЫ - 1 190 900 СОМ

Айыл округуна краштуу маданият тармагында 1 маданият уйу, 3 айылдык китепкана иштейт. 2012-жылдын

бюджетинде маданият тармагына **1 190 900 сом** акча каражаты каржыланып сарпталды. Эмгек акы фондусуна жумушчу бирдиги үчүн **1 002 900 сом** бөлүнгөн, социалдык фондко чегерүүлөр **143 000 сом**, кызматтык сапарларга кеткен чыгашалар **10 000 сом**ду түздү, электро энергиясы учун **20 000 сом**, ар кандай чыгымдар учун **15 000 сом** каржыланып сарпталды.

НЕГИЗГИ ТОПТОРГО КИРБЕГЕН ЧЫГЫМДАР - 302 600 сом

2012-жылы айыл округунун атайын каражатынын сметуна ПРООНдон **302 600** сом акча каражаты келип тушуп, айыл округуна караштуу Кош-Булак айылына дренаж казылып копурулор салынды жана кочолору ондолду.

Кирешелердин аталышы	2012-жылдын кирешелеринин аткарылышы	% менен
Жалпы мамлекеттик салыктар	157,600 сом	1%
Жергиликтүү салыктар жана жыйымдар	422,600 сом	1%
Салык эмес кирешелер, муниципалдык менчиктен түшкөн кирешелер менен чогу	103,700 сом	0%
Категориалдык гранттар	19 466,000 сом	64%
Теңештирүү гранттар	5 064,600 сом	17%
Стимул беруучу гранттар	500,000 сом	2%
Республикалык бюджеттен берилүүчү каражаттар	4 623,500 сом	15%
Жалпы киреше	30 338,000 сом	100%

Чыгашалардын аталышы	2012-жылдын чыгашаларынын аткарылышы	% менен
Мамлекеттик кызматтар жана турак жай чарбасы	6 456,7000 сом	21,38%
Билим берүү	22 101,3000 сом	73,19%
Социалдык камсыздоо	449,100 сом	1,49%
Маданият жана спорт	1 190,900 сом	3,94%
Жалпы чыгашалар	30 198,000 сом	100,00%